

VIII.

STOCKHOLMS RÄTTSKIPNING

AF

HJ. VON SYDOW.

Städerna i Sverige hafva af ålder haft egna domstolar, i hvilka valda medlemmar af borgerskapet utöfvat domsrätt. Denna för städerna egenomliga jurisdiktion omtalas redan i stadslagen samt i de äldsta tillgängliga urkunder rörande städerna och finnes i regel bekräftad för enhvar af de äldre städerna i dess särskilda privilegier.

Under början af 1600-talet förunnades städerna till bestridande af deras utgifter vissa förmåner af kronan, bland andra den s. k. källarefriheten, som uttryckligen beviljades för att bereda tillgång till kostnaderna för städernas jurisdiktion och förvaltning. Som vederlag för detta privilegium, hvilket sedermera inlöstes af kronan, följde helt naturligt en ekonomisk förpliktelse för städerna att för framtiden bestrida ifrågavarande kostnader, och på grund häraf äro städerna allt fortfarande skyldiga att hvar för sitt område sörja för upprätthållande af den allmänna rättskipningen i första instans.

I gamla tider funnos i de flesta städer två olika domstolar, nämligen en lägre, kämnersrätten,¹ och en högre, rådstufvurätten. Kämnersrätterna skulle enligt 1619 års stadga om städernas administration endast upptaga »ringa och smärre saker»; de voro alltså ett slags bagatelldomstolar. Men efter hand uppkom den praxis, att kämnersrätterna upptogo alla både civila och kriminella mål, med undantag af vissa speciella tvistemål samt med den inskränkning att i lifssaker kämnersrätterna endast ägde ransaka, men icke döma. Härmed öfvergingo rådstufvurätterna så småningom till appellationsdomstolar, men endast för civila mål; i de brottmål, som afgjordes af kämnersrätterna, ägde fullföljd af talan rum direkt hos hofrätterna.

¹ Namnet härleder sig däraf, att stadens uppbördsmän de s. k. kämnererne (af latinska camerarii) ursprungligen voro ledamöter i rätten. Rättens bisittare benämndes allt framgent kämnerer.

Denna praxis bekräftades i hufvudsak genom 1734 års lag. Enligt densamma tillkom kämnersrätterna domsrätt i alla tviste- och brottmål med undantag dels af saker, som gingo å lif och ära, i hvilka kämnersrätt endast fick ransaka och rådstufvurätt skulle döma, och dels vissa speciella tvister såsom växel- och sjörättssaker, mål om flyttning i och ur hus, om arf, testamente och förmynderskap, om bördes- och viderboenderätt o. s. v., hvilka rådstufvurätt ägde omedelbart handlägga och afgöra. I andra civila mål var rådstufvurätt en domstol i andra instans, dit vad ägde rum från kämnersrätt. I de brottmål, som lydde under kämnersrätternas domvärjo, fick såsom förut talan fullföljas omedelbart hos hofrätt.

I Stockholm funnos på 1600-talet tre kämnersrätter eller kämnerskammare, såsom de benämndes, nämligen en för Södermalm med domstolslokal i södra stadshuset, en för staden inom broarna med lokal inom rådhuset och en för Norrmalm, hvilken hade sammanträden i en för ändamålet uppförd byggnad vid Norrmalmstorg, benämnd Kastenhof. Sedermera delades den norra kämnersrätten i två med de besvärliga namnen »Stockholms norra förstads västra kämnersrätt» och »Stockholms norra förstads östra kämnersrätt». Gränsen mellan dessa båda domstolars lagsagor gick från västra sidan af Norrbro öfver västra delen af Norrmalmstorg samt vidare i Brunkebergs-, Malmskillnads- och Tullportsgatorna till »Surbrunnsplanket». Hvarje kämnerskammare bestod af en rådman såsom ordförande samt tre kämnerer såsom bisittare, af hvilka en skulle vara »studerat» och två tillhöra borgerskapet; för protokollsföring och expedition funnos dessutom två notarier anställda. Häri fanns en olikhet mellan Stockholms kämnerskammare och kämnersrätterna i landsortsstäderna; de senare hade nämligen endast tre ledamöter. Anledningen till denna skillnad kan hafva varit den, att kämnersrätterna i hufvudstaden i ett par afseenden hade en ansvarsfullare ställning än öfriga kämnersrätter i riket. Sålunda var i privilegierna för Stockholm af år 1636 stadgadt, att vad från kämnersrätt till rådstufvurätt icke fick ske med mindre »sakens kapital» kunde »ästimeras till 30 d:rs värde». Och enligt kungl. resolutionen den 6 juli 1700 fingo Stockholms kämnersrätter i saker, som gingo å lif och ära, icke blott ransaka, utan ock döma.

Båda dessa undantagsbestämmelser bibehöllos i 1734 års lag, den senare med förbehåll att kämnersrättens dom i sådana mål skulle underställas hofrättens pröfning samt att vid behandlingen af dessa mål minst fem ledamöter skulle tjänstgöra i rätten. Då kämnersrätterna, såsom förut är nämndt, hade endast fyra ordinarie ledamöter, plögade man därför i dylika fall adjungera en af notarierna. I andra mål voro kämnersrätterna domföra med tre ledamöter.

I rådstufvurätten utöfvade borgmästare och råd domsrätt i de mål, som, enligt hvad förut är antydt, tillhörde rättens afgörande. Antalet borg-

mästare och rådmän var i äldsta tider obestämdt, men ganska snart synes den sedvana hafva utbildat sig, att borgmästarne skulle vara fyra; rådmännens antal bestämdes genom kungl. bref den 26 oktober 1648 till tolf, obereknadt dem, som tjänstgjorde i kämnerskamrarne, men ökades sedermera. Alla borgmästarne och rådmännen deltog dock icke samtidigt i rättens sessioner; detta var onödigt, då rätten var domför med fem ledamöter. Fördelningen till tjänstgöring bland borgmästare och rådmän skedde efter vissa grundsatser, som till en början synas hafva utbildat sig genom sedvana, men slutligen reglerades och fastställdes genom kungl. bref den 4 november 1768. Enligt denna författning skulle rådstufvurätten tjänstgöra å tre divisioner — icke att förblanda med de fyra kollegier, i hvilka magistraten var indelad — af dessa skulle den 1:sta divisionen bestå af justitie- samt ämbets- och byggningsborgmästarne jämte två literata och tre illiterata rådmän, den andra af politiborgmästaren samt tre literata och två illiterata rådmän och den tredje af handelsborgmästaren jämte två literata och tre illiterata rådmän. Dessa divisioner skulle skiftesvis tjänstgöra en å större rådhusrummet, en å mindre rådhusrummet samt en å någon af stadens kollegiers lokaler. På det större rummet skulle företagas uppbud och in-teckningar, upprop, skeppsparters besvärjande och certifikat däröfver, sjöförklaringar, växel- och sjörättssaker samt bördes- och naborättstvister; på det andra rummet skulle endast konkursärenden handläggas och på det tredje rummet vädjade saker från kämnersrätterna upptagas. — Rådstufvurätten höll enligt lag sessioner alla måndagar, onsdagar och lördagar.

I öfrigt är att märka, att under 1600- och 1700-talen en mängd mål voro undantagna från de allmänna domstolarnas kompetens och förvisade till specialdomstolar. Sålunda ägde slottsrätten att handlägga mål rörande brott, begångna inom själfva slottet, excesser i rikets kollegiers lokaler eller i de kungliga trädgårdarna m. m., hallrätten skulle afgöra alla ordningsmål rörande fabrikerna samt tvister mellan mästare och arbetare, accisrätten ägde domsrätt i mål rörande accisen, försäkringsrätten skulle afgöra alla försäkrings- och hafverimål, o. s. v. I polismål fanns, såsom vi längre fram skola visa, af ålder en särskild rättskipning. Besinnar man, att därjämte en mängd personer till följd af börd eller ställning åtnjöto forum privilegiatum och af sådan anledning voro befriade från underdomstolarnas jurisdiktion, finner man, att rättsordningen vid denna tid företedde ett helt system af med hvarandra konkurrerande högre och lägre domstolar.

Förra århundradets på allmänna lagen och en mängd specialförfattningar grundade domstolväsende bibehöll sig i det stora hela oförändradt fram emot midten af 1800-talet. Systemet hade dock flere brister, hvilka allt eftersom samhällsförhållandena utvecklade sig framträdde tydligare. Särskildt anmärkningsvärdt var, att man i civila mål hade fyra instanser, en mer än i brottmål, hvarigenom det slutliga afgörandet af tvistemålen kunde oskäligt

fördrojas. Detta förhållande måste uppenbarligen förr eller senare tariffva ändring; och indragning af en instans i civilsaker blef också det närmaste målet för reformsträfvandena i fråga om processlagstiftningen. Beträffande rättskipningen i städerna var det naturligt, att man i detta afseende eftersträfvade en indragning af kämnerrätterna — de på grund af sin sammansättning och verksamhet svagaste af stadsdomstolarna.

I Stockholm försökte man sig emellertid först med en reorganisation af kämnerrätterna. Genom kungl. bref den 2 februari 1838 förordnades nämligen, att hufvudstadens fyra kämnerrätter skulle förenas till en enda, för hela hufvudstaden gemensam under namn af Stockholms kämnerrätt. Sedan öfverståthållareämbetet den 29 februari 1840 utfärdat arbetsordning för den nya kämnerrätten, trädde detta beslut i verkställighet med den 30 mars samma år. Enligt nämnda arbetsordning skulle rätten arbeta å fyra afdelningar, hvilka skulle hafva enahanda sammansättning som de gamla kämnerrätterna, men vara oberoende af den territoriella domsagoindelningen; i stället skulle målen med några få undantag fördelas å de olika afdelningarna genom lottning. Rätten fick lokal å rådhuset; enhvar af dessa afdelningar skulle där sammanträda å sina bestämda dagar.

Stockholms kämnerrätt fick emellertid icke länge utöfva sin verksamhet. Genom kungl. förordningen den 18 april 1849 förklarades nämligen, att från och med den 1 januari 1850 alla kämnerrätter skulle upphöra och sådana mål och ärenden, som förut tillhört deras handläggning, omedelbarligen upptagas af rådstufvurätt.

Från denna tid har Stockholms stad haft endast en allmän domstol, rådstufvurätten, hvilken är första instans för alla mål, som ej på grund af särskilda bestämmelser lyda under annan rätts domvärjo. Men antalet af dessa från rådstufvurättens jurisdiktion undantagna mål är ringa; redan före 1849 hade flertalet af den gamla tidens specialdomstolar den ena efter den andra blifvit indragna.

Till följd af kämnerrättens indragning blef helt naturligt en förändrad organisation af rådstufvurätten erforderlig. En sådan fastställdes också genom kungl. bref den 21 december 1849, hvarefter en ny arbetsordning för Stockholms magistrat och rådstufvurätt utfärdades af öfverståthållareämbetet och magistraten den 31 december samma år. Enligt dessa författningar skulle rådstufvurätten utgöras af två borgmästare med benämning justitieborgmästare och handelsborgmästare samt tolf lagfarne och två icke lagfarne rådmän, hvilka senare dock endast i fråga om besiktningar och värderingar fingo tjänstgöra i rätten; för handhafvande af expedition och dylika göromål skulle finnas följande tjänstemän: en magistratssekreterare, två stadsnotarier, fyra civilnotarier, åtta brottmålsnotarier, en registrator, en kanslist och två aktuarier. Rådstufvurätten fördelades i sex afdelningar, hvilka skulle bestå af följande antal ledamöter, nämligen första afdelningen af justitieborg-

mästaren, två rådmän och magistratssekreteraren eller en stadsnotarie, andra afdelningen af en borgmästare, två rådmän och en stadsnotarie — de illiterata rådmännen räknades dessutom till denna afdelning — samt de fyra öfriga afdelningarna hvardera af två rådmän, en civilnotarie och två brottmålsnotarier. Mellan afdelningarna fördelades göromålen så, att första afdelningen skulle handlägga lagfarts- och in-teckningsärenden, växelmål, sjöförklaringar, frågor om rätt till börd och lösen af fast egendom, boupptecknings-, arfs-, testaments- och förmynderskapsärenden samt en del konkurssaker m. m., andra afdelningen konkursärenden med undantag af dem, som upptogos å första afdelningen, tvister angående besvär och last, som granne af annan tåla bör, samt syner och värderingar, och de fyra öfriga afdelningarna efter lottning sins emellan alla andra mål och ärenden med det undantag, att posträttsmål och åtal mot befäl och manskap vid stadens militärkår och militärkompani alltid skulle upptagas å tredje afdelningen. I vissa fall skulle rådstufvurätten sammanträda till plenum eller s. k. samfälld rådstufvurätt, däri alla rättens ledamöter utom de illiterata rådmännen skulle deltaga. Till den samfällda rådstufvurättens handläggning hörde åtal mot rättens tjänstemän och betjante för fel och försummelse i tjänsten, så vidt dessa åtal lydte under rådstufvurätten, frågor till hvilken afdelning ett mål rätteligen skulle höra, ifall därom yppat sig olika meningar, och utlåtanden, som ifrån rådstufvurätten infordrades af högre myndigheter i ämnen, som icke rörde klagan öfver vidtagen eller underlåten domareåtgärd.

För handläggning af tullmål, hvilka särskildt ansågos kräfva skyndsam behandling, hade 1831 inom rådstufvurätten bildats en särskild afdelning, bestående af tre rådmän. Denna afdelning, hvars ledamöter voro tjänstgörande äfven å rättens andra afdelningar, bibehölls oförändrad.

Om den gamla bestämmelsen, att rådstufvurätt icke var domför med färre ledamöter än fem, bibehållits, hade enligt föregående redogörelse icke någon af Stockholms rådstufvurätts sex afdelningar varit fulltalig med sina ordinarie ledamöter. Nu skedde väl häri genom kungl. bref den 23 augusti 1851 den ändring, att rådstufvurätt förklarades domför där tre sutto i rätten. Men detta tal kunde endast i första och andra afdelningarna fyllas med ordinarie domare — borgmästare och rådmän — de återstående fyra afdelningarna hade endast två rådmän hvardera. I anledning här af bestämdes, att magistratssekreteraren och notarierna skulle i de mål och ärenden, hvori de förde protokoll, inträda såsom ledamöter i rätten och deltaga i dess beslut. Denna sannolikt af sparsamhetsskäl vidtagna anordning, att låta rättens underordnade tjänstemän permanent tjänstgöra som rådmän, har sedermera alltjämt bibehållit sig, fastän tvifvelsmål kunna framkastas om lagligheten af detta tillvägagångssätt. Då borgerskapet enligt städernas privilegier är tillförsäkradt ett visst inflytande vid tillsättande af borgmästare och råd, d. v. s. städernas domare och styresmän, men rådstufvurättens

notarier tillsättas utan någon som helst medverkan från borgerskapets sida, kan nämligen med fog ifrågasättas, om det icke är ett kringgående af dessa privilegier att göra stadsnotarierna till ständiga ledamöter i rätten.

Den organisation, som Stockholms rådstufvurätt erhöll genom 1849 års kungl. bref, är ännu i sina grunddrag orubbad, ehuru icke oväsentliga förändringar ägt rum i flera af dess delar. Den viktigaste af dessa skedde genom kungl. brefvet den 12 februari 1875 och bestod hufvudsakligast i en indragning af en del tjänster, som ansågos mindre behöfliga, och en däraf föranledd omreglering af andra befattningar. De tjänster, som indrogos, voro handelsborgmästarebefattningen, hvilken dock ersattes med en literat rådmantjänst, de två illiterata rådmantjänsterna, af hvilka den ena varit vakant alltsedan 1849, civil- och brottmålsnotariebefattningarna å tredje, fjärde, femte och sjette afdelningarna, i hvilkas ställe två stadsnotarietjänster å hvardera afdelningen upprättades, och en aktuarietjänst, som utbyttes mot en kanslisttjänst å stadsaktuarietkontoret. Samtidigt utbyttes titeln »justitieborgmästare» mot »borgmästare». Genom de skedda indragningarna vunnos åtskilliga besparingar, hvilka möjliggjorde en löneförhöjning för magistratens medlemmar och tjänstemän utan något i väsentlig mån ökad anslag från kommunen. Viktigast var indragningen af en notariebefattning å hvardera af rådstufvurättens tredje, fjärde, femte och sjette afdelningar. Hade magistraten och de öfriga myndigheter, som genomförde denna förändring, kunnat förutse hufvudstadens hastiga tillväxt under de närmast följande åren, så hade denna åtgärd utan tvifvel aldrig vidtagits. Ty med stadens utveckling har följt ökad arbete för rådstufvurätten, och inom några år efter 1875 hade stadsnotariernas göromål nått ett mått, som öfverstiger vanlig arbetskraft.

I anledning af den förändring i rådstufvurättens organisation, som kungl. brefvet den 12 februari 1875 medförde, utfärdades af öfverståthållaren och magistraten en ny arbetsordning för magistraten och rådstufvurätten den 5 maj 1876. Denna fortfor att tillämpas, intill dess den nu gällande arbetsordningen af den 5 februari 1892 af öfverståthållareämbetet och magistraten utfärdades.

Enligt denna senare arbetsordning består rådstufvurätten af en borgmästare, tretton rådmän, en magistratssekreterare, elfva stadsnotarier och två protokollsnotarier; därjämte äro vid rådstufvurätten anställda en aktuarie, en arkivarie, en kanslist och en amanuens. Rådstufvurätten arbetar på sex afdelningar, hvilka bestå den första af borgmästaren såsom ordförande, två rådmän, magistratssekreteraren, två stadsnotarier för inteckningsärenden och två protokollsnotarier, den andra af tre rådmän, hvaraf en är ordförande, samt en stadsnotarie, och de fyra öfriga hvardera af två rådmän, den ene ordförande, den andre vice ordförande, samt två stadsnotarier. Därjämte sammanträder samfälld rådstufvurätt i enahanda fall, som bestämdes genom

kungl. brevet den 21 december 1849. Rådstufvurättens första afdelning handlägger lagfarts-, intecknings- och äktenskapsförordsärenden, växelmål, frågor om rätt till lösen af fast egendom och om bevis öfver vederhäftighet eller medellöshet samt mål och ärenden angående bouppteckning, arf, delning af makars bo, testamente, förmynderskap och morgongåfva; andra afdelningen handlägger konkurs- och boskillnadsmål, mål angående urarfva-görelse eller undanskiftande af egendom i död makes bo, årsstämningsärenden, de rådstufvurätten åliggande syner och värderingar samt sjöförklaringar; öfriga mål och ärenden lottas mellan de återstående fyra afdelningarna. I fråga om lottningen äro några särskilda bestämmelser gällande. Sålunda deltagar tredje afdelningen, så länge den är förflyttad till lokal utom rådhuset, icke i lottning om remisser angående häktade personer, ett stadgande, som tillkommit af humanitetsskäl, i det man velat bespara fångarna den pinsamma transporten midt på dagen genom stadens mest trafikerade delar. I stället handlägger tredje afdelningen utan lottning alla remisser angående icke häktade personer. Vidare är stadgadt, att då flera stämningar mot samma person och med enahanda påståenden samtidigt förekomma till lottning, de samtliga skola vid lottningen räknas såsom ett mål och således tillfalla samma afdelning. Denna bestämmelse har sin grund däri, att förut parter eller advokater i vissa kategorier af mål, däri man trott sig spåra någon olikhet i praxis hos de särskilda afdelningarna, plägade samtidigt uttaga fyra alldeles lika stämningar och, sedan dessa lottats, endast fullfölja den stämning, som tillfallit den afdelning, hvars praxis troddes fördelaktigast för käranden.

Enligt lag skall rådstufvurätt hållas på måndag eller, om helgdag då inträffar, nästa sökendag samt dessemellan när så behöfves. Till följd af målens stora antal tillämpas detta stadgande i Stockholm så, att alla afdelningarna hafva tre sessionsdagar i veckan utom första afdelningen, som endast har två sessionsdagar.

Borgmästarens och rådmännens göromål bestå i handläggningen och afgörandet af de anhängiggjorda målen och ärendena; de hafva icke någon skyldighet att föra protokoll i vidare mån än att å hvarje afdelning dess ordförande justerar protokollet.

Magistratssekreteraren är protokollsförande hos den samfällda rådstufvurätten och föredragande i ärenden om lagfart, äktenskapsförord och vederhäftighets- eller medellöshetsbevis samt protokollsförande så väl i dessa ärenden som i växelmål och mål om lösen af fast egendom; dessutom öfvervakar han fastighetsböckernas riktiga förande, så vidt de grunda sig å lagfartsprotokollet, o. s. v. Stadsnotarierna för inteckningsärenden föredraga och expediera dylika ärenden, utfärda gravationsbevis samt öfvervaka fastighetsböckernas riktiga förande i de delar, som grunda sig å inteckningsprotokollet, m. m. Amanuensen å rådhuskansliet för fastighetsböckerna samt

expedierar bevis och afskrifter därur. Registratorns hufvudsakligaste uppgift är att mottaga handlingar, som höra till magistratssekreterarens och inteckningsnotariernes föredragning, samt att till allmänheten utlämna handlingar och expeditioner. Protokollsnotarierna föra protokoll i tvister om arf, testamente, bouppteckning o. d. Stadsnotarierna — med undantag af inteckningsnotarierna — åligger föra protokoll vid sessionerna och besörja expeditionen däraf, utfärda kallelser och stämningar m. m. Men därjämte är liksom förut stadgadt, att de såsom ledamöter skola delta i behandlingen och afgörandet af de mål och ärenden, i hvilka de föra protokollet. Aktuarien åligger att med biträde af kanslisten mottaga och diarieföra bevaknings- m. fl. handlingar i konkursmål samt ansökningar, remisser och andra handlingar i mål och ärenden, som skola handläggas å rådstufvurättens tredje, fjärde, femte och sjette afdelningar, samt att verkställa lottning af mål och ärenden å dessa afdelningar. Arkivarien vårdar arkivet.

Redan förut är omnämndt, att stadsnotariernas göromål tagit en sådan omfattning, att hvar och en af dem har långt mera arbete, än som af en person med vanlig arbetskraft kan fullgöras. Detta förhållande har leddt därefter, att extra tjänstemän i rådstufvurätten användas till protokollsföring, en anordning, som särskildt å de fyra afdelningarna, där lottning af mål förekommer, fått en sådan utsträckning, att en stor del af protokollsföringen i civila mål samt i regel all protokollsföring i brottmål å dessa afdelningar verkställas af extra tjänstemän. Finnes en sådan tjänsteman äga nöjaktig skicklighet, kan han af magistraten förordnas att såsom domare biträda rådstufvurätten och får då såsom ledamot delta i handläggningen af de mål, hvori han för protokollet.

Rådstufvurättens afdelning för tullmål är bibehållen oförändrad. Vid denna afdelning finnes en särskild notarie anställd.

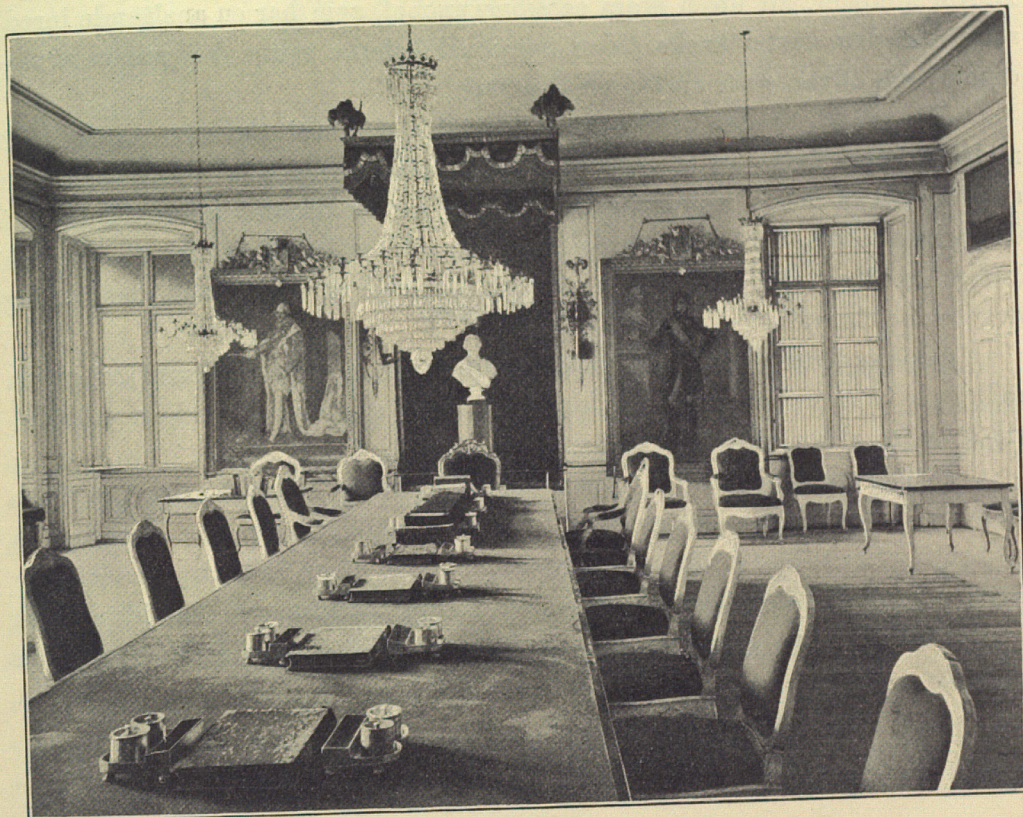
Omfattningen af rådstufvurättens verksamhet synes af nedanstående arbetsredogörelse för år 1895:

	Från föregående år uppskjutna.	Under året anhängiggjorda.	Summa.	Ej fullföljda eller förlikta.	Afgjorda.	Uppskjutna till följande år.
Tvistemål	356	3,495	3,851	1,529	1,976	346
Urarfva- och konkursmål	203	350	553	—	350	203
Brottmål	125	1,723	1,848	543	1,155	150
Ansöknings- och anmälningsärenden	35	12,698	12,733	—	12,710	23

Af denna redogörelse, jämförd med de öfriga underrätternas arbetsuppgifter, framgår, att Stockholms rådstufvurätt i fråga om arbetsprodukt är den ojämförligt främsta af underdomstolarna i riket. Bättre är emellertid, att Stockholms rådstufvurätt förvärfvat sig anseende att vara den

första bland rikets underrätter äfven i fråga om insikter och skicklighet i domarevärf.

Det höga anseende, Stockholms rådstufvurätt åtnjuter, har ledt därhän, att domstolen utom sitt direkta arbete för rättskipningen äfven i ett annat afseende utöfvar en för det allmänna gagnande verksamhet. Domstolen har nämligen blifvit en skola för unga jurister, som där söka förkofran af sina insikter och vidgning af sin erfarenhet. Tilloppet af unga tjänstemän, som i rådstufvurätten söka utbildning, har blifvit så stort, att det för närvarande

C. J. G. fot.

91. Magistratens sessionssal i rådhuset.

torde vara besvärande för rättens ordinarie ledamöter och tjänstemän, men denna olägenhet är af ringa betydelse i jämförelse med det gagn för den svenska ämbetsmannakåren, som vinnes däraf, att ett flertal af dess medlemmar under sin tjänstgöring i Stockholms rådstufvurätt förvärfva en klarare uppfattning och ett säkrare omdöme om rättsförhållandena.

* * *

Stockholms rådstufvurätts lokaler befinna sig i ett föga tillfredsställande skick. Rådhuset — det gamla Bondeska palatset, som år 1730 inköptes af Stockholms stad — har en gång varit en af hufvudstadens praktbyggnader och bär ännu spår efter sin glansperiod, men för sitt nuvarande ändamål

är det efter moderna fordringar icke lämpadt. Redan husets läge i hörnet af två starkt anlitade trafikleder är olämpligt, i det att sessionerna å vissa afdelningar ofta störas af buller från gatutrafiken, en olägenhet, som man emellertid numera i någon mån afhjälpt genom Riddarhusgrändens beläggande med trækubb i stället för sten. Värre är dock, att utrymmet är alldeles för knappt. Med undantag af stora sessionsrummet äro alla sessionssalarna för trånga, och dessutom saknas så väl tillräckliga arbetsrum för rättens ledamöter och tjänstemän som nödigt utrymme för parter, advokater och referenter. Därtill kommer, att utom stora sessionsrummet, som har en anslående inredning från den gustavianska tiden, sessionslokalerna sakna den prägel af värdighet och allvar, som anstår en domssal.

På grund af det bristande utrymmet i rådhuset såg man sig år 1892 nödsakad att flytta en af rådstufvurättens afdelningar från rådhuset; tredje afdelningen förlades nämligen då till en för ändamålet nyinredd lokal i det gamla stadshuset å Södermalm. Denna lokal är tillräckligt rymlig och ändamålsenligt inredd, ehuru ur estetisk synpunkt en eller annan anmärkning nog kunde framställas.

Genom flyttningen vanns någon förbättring i förhållandena i det gamla rådhuset, men splittringen af rådstufvurättens afdelningar medför naturligtvis å andra sidan afsevärda olägenheter.

Frågan om förbättrade lokaler för Stockholms rådstufvurätt har länge stått på dagordningen och numera tagit ett betydligt steg framåt, sedan en kommitté blifvit tillsatt för behandling af denna och några andra byggnadsfrågor samt afgifvit förslag därom. Man må därför hoppas, att det icke måtte dröja alltför länge, innan Stockholm äger ett rådhus, som är hufvudstaden värdigt.